

Handläggare
Carina Thörnblom
Telefon: 08-50836222**Till**
Äldrenämnden
26 augusti 2025

Remiss av Departementspromemorian - Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17)

Svar på remiss från Kommunstyrelsen KS 2025/858

Förvaltningens förslag till beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen gällande Departementspromemorian - Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17) och överlämnar det till kommunstyrelsen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Äldreförvaltningen välkomnar utredningens förslag som är en viktig del i arbetet med att stärka tillsynen inom vård och omsorg och motverka välfärdsbrottslighet.

Utredningens förslag innebär att kommunen ska vara en aktiv part i att identifiera och rapportera tecken på oegentligheter. Genom en tydlig underrättelseplikt och en starkare samverkan med IVO, ökar möjligheterna för snabbare insatser mot oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården. Föreslagna åtgärder syftar till att skapa en mer enhetlig och rättssäker tillsyn i hela landet, där både regioner och kommuner arbetar tillsammans med IVO för att skydda välfärdens kvalitet och säkerhet.

Bakgrund

Välfärdsbrottsligheten har blivit alltmer utbredd inom hälso- och sjukvårdssektorn, oseriösa och kriminella aktörer utnyttjar ersättningssystemen och riskerar att utsätta patienter för patientfara och bristfällig vård.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har under de senaste åren fått i uppdrag att stärka tillsynen mot dessa aktörer och de har

framfört behov av förbättrade förutsättningar för att effektivt kunna hantera problemet.

En utredning tillsattes för att hantera och förhindra den ökande problematiken med oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården.

Äldreförvaltningens har fokuserat på kommunernas roll och ansvar i utredningens förslag.

Ärendet

Syftet med utredningen är att stärka IVO:s möjligheter att ingripa mot verksamheter och aktörer som inte följer regelverket eller som bedriver hälso- och sjukvård på ett oseriöst eller kriminellt sätt. Den innehåller förslag på lagändringar och andra åtgärder som ska förbättra tillsynen och öka patientsäkerheten.

För kommunerna, som ofta ansvarar för en stor del av den kommunala vård- och omsorgsverksamheten, får detta flera direkta och indirekta konsekvenser. Det innebär att fler uppgifter om utsedd verksamhetschef ska lämnas till vårdgivarregistret, och en skyldighet att anmäla till IVO om det finns misstanke om oegentligheter och brister i hälso- och sjukvården hos de verksamhetsutövare som kommunen slutit avtal med.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO)

I dagsläget utövar och ansvarar IVO för tillsyn över bland annat hälso- och sjukvården enligt patientsäkerhetslagen (PSL). Syftet med tillsynen är att granska så att befolkningen får vård och omsorg som är säker med god kvalitet och bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter. De ska även pröva klagomål mot hälso- och sjukvården och dess personal enligt bestämmelserna i PSL.

Den som avser att bedriva hälso- och sjukvård och som omfattas av tillsynen enligt PSL är enligt lag skyldig att anmäla det till IVO:s vårdgivarregister senast en månad innan verksamheten påbörjas. Om verksamheten helt eller till väsentlig del förändras, flyttas eller om verksamheten upphör ska det också anmälas till registret. Anmälningsskyldigheten syftar till IVO ska veta vilka verksamheter som de har ett tillsynsansvar för.

IVO kan förelägga vårdgivare som inte fullgjort sin anmälningsskyldighet med vite.

Det förekommer att vårdgivare bedriver verksamhet utan att ha fullgjort sin anmälningsskyldighet. Skälet till det kan vara att undvika tillsyn av IVO.

Utredningens förslag

Utredningens förslag syftar till att förbättra IVO:s förutsättningar att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården. Vissa förslag som lämnats i utredningen påverkar alla vårdgivare som bedriver hälso- och sjukvård. Förslaget om underrättelseplikt omfattar kommuner som har avtal med privat vårdgivare.

De förslag som utredning har lämnat ger IVO ökade befogenheter och verktyg genom att:

- komplettera anmälningsskyldigheten med att vårdgivarregistret ska få innehålla verksamhetschefens person- eller samordningsnummer.
- sanktionsavgift ska få tas ut av vårdgivare som inte uppfyllt sin anmälningsskyldighet till vårdgivarregistret.
- verksamheter som inte uppfyllt sin anmälningsskyldighet ska kunna förbjudas.
- ges möjlighet att tillfälligt eller slutgiltigt förbjuda verksamheter som bedrivs på ett oseriöst eller kriminellt sätt.
- en skyldighet för kommuner att underrätta IVO när de på grund av oegentligheter eller brister i vårdens utförande inleder granskning, säger upp, häver eller inte förlänger avtal som slutits med en verksamhetsutövare.

Vårdgivarregistret

Anmälan och registrering av person- eller samordningsnummer för verksamhetschef innebär ett välavvägt intrång i den personliga integriteten. Det är nödvändigt att det förs in i vårdgivarregistret för att IVO ska ha tillgång till uppgifterna på ett lätthanterligt sätt. Det saknas alternativa sätt att uppnå ändamålet som innebär mindre integritetsrisker.

Sanktionsavgift

Utredningens förslag är att det inte behöver vara obligatoriskt för IVO att ta ut en sanktionsavgift. När beslut om sanktionsavgift används ska hänsyn tas till överträdelsens allvar samt omständigheter i övrigt. Avgiften ska bestämmas till lägst 15 000 kronor och högst 1 miljon kronor.

En sanktionsavgift ska endast få beslutas om den som avgiften ska tas ut av har fått tillfälle att yttra sig inom två år från det att överträdelsen ägde rum. IVO:s beslut om sanktionsavgift ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

Föreläggande om förbud

IVO föreslås möjligheten att förbjuda verksamheter som inte fullgjort sin anmälningsskyldighet i enlighet med PSL.

Den som avsiktligt eller av oaktsamhet fortsätter att bedriva en verksamhet i strid med IVO:s beslut om att förbjuda driften av en verksamhet på grund av att ett föreläggande inte följts döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

IVO:s beslut om förbud ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

Underrättelseskyldighet

I nuvarande regelverk finns inte någon skyldighet för kommuner att underrätta IVO när det finns misstanke om att en vårdgivare är oseriös eller kriminell. Utredningen föreslår att kommuner ska underrätta IVO om det finns anledning att anta att en privat vårdgivares verksamhet, som bedrivs genom avtal på grund av oegentligheter eller brister i vårdens utförande inte uppfyller kraven på en god vård. Misstankar kan uppmärksammas vid en granskning eller vid ett beslut att säga upp, häva eller inte förlänga avtal med en verksamhetsutövare.

Skyldigheten att upplysa IVO ska endast omfatta verksamheter som bedrivs av privata utförare enligt avtal med kommunerna. Syftet är att IVO snabbt ska få den information som krävs för att agera vid misstanke om oseriöst eller kriminellt agerande.

Av underrättelsen ska det framgå vilka omständigheter som ligger till grund för antagandet om att kraven på en god vård inte är uppfyllda samt andra uppgifter som kan antas vara av betydelse för IVO. Det får inte förekomma att kommuner lämnar känsliga uppgifter som rör enskildas fysiska eller psykiska hälsa.

Syftet med underrättelseskyldigheten är att effektivisera IVO:s tillsynsarbete och motverka oseriösa aktörer inom hälso- och sjukvården, vilket får anses vara av allmänt intresse. Det stärker möjligheten för IVO att upptäcka mönster och kopplingar som kan tyda på att oseriösa aktörer försöker kringgå kontroller.

Den behandling av personuppgifter som är nödvändig för att kommuner ska kunna uppfylla underrättelseskyldigheten ryms därför inom den rättsliga grunden i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Eftersom kommunerna föreslås ha en skyldighet att underrätta IVO, kommer personuppgiftsbehandlingen som sker

för att slutföra åtagandet även vara nödvändigt för att fullgöra en rättslig förpliktelse.

En underrättelseskyldighet innebär ett proportionerligt intrång i den personliga integriteten. Om det införs i lag en skyldighet att underrätta IVO kan kommunerna, med stöd av offentlighets- och sekretesslagen (OSL), lämna uppgifter utan att bryta mot några sekretessregler.

Under utredningstiden har kommunerna framfört önskemål om en återrapporteringskyldighet för IVO. Kommunerna kan då använda sig av informationen vid upphandling för att förhindra att oseriösa aktörer etablerar sig på nytt. Om ett informationsutbyte inte kommer till stånd finns det en risk för att underrättelserna blir verkningslösa. Utredningen har förståelse för uppfattningen men har inte möjlighet att utreda frågan om en återrapporteringskyldighet för IVO.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande äldreomsorgsfrågor. Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgruppen 20 augusti 2025. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 19 augusti 2025. Det för socialnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden gemensamma rådet för funktionshinderfrågor har tagit del av ärendet den 21 augusti 2025.

Stadsledningskontoret har tagit del av förslaget till tjänsteutlåtandet då de har önskat en förhandsavisering av tjänsteutlåtandet senast den 19 augusti.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningens bedömning är att remissen inte har någon påverkan på jämställdheten mellan kvinnor och män.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Äldreförvaltningen välkomnar utredningens förslag som är en viktig del i arbetet med att stärka tillsynen inom vård och omsorg och motverka välfärdsbrottslighet.

Utredningens förslag innebär att staden ska vara en aktiv part i att identifiera och rapportera misstankar om oegentligheter och brister i vården. Staden får en tydlig underrättelseplikt till IVO. Det ökar möjligheterna för en snabbare insats mot oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården. Förslagen ger en enhetlig och rättssäker tillsyn i hela landet, där både regioner och kommuner arbetar tillsammans med IVO för att skydda välfärdens kvalitet och stärka patientsäkerheten.

Det är viktigt att IVO får tillräckligt med resurser för att stärka och utveckla arbetet med att förebygga och motverka välfärdsbrottslighet inom hälso- och sjukvården.

Förvaltningen ser ett behov av fortsatt utredning av en återrapporeringskyldighet för IVO. Det kan vara ett sätt att förhindra att oseriösa aktörer etablerar sig på nytt i andra kommuner.

Förvaltningen behöver gemensamt med andra fackförvaltningar och stadsdelsförvaltningar revidera underlag inför kommande upphandlingar och nuvarande avtal med privata vårdgivare för att inkludera tydligare krav på kvalitet, rapportering och samarbete med IVO. Inom hälso- och sjukvård är exempelvis följande avtal aktuella: enstaka platser på särskilt boende, dagverksamhet, mobila team (sjuksköterskor som arbetar kvällar, helger och nätter) inom särskilt boende, bemanningsföretag och fotsjukvård.

Staden behöver fortsätta verka för att stärka sin uppföljning av privata vårdgivare för att kunna upptäcka brister i tid. Det kommer finnas ett behov att utforma nya arbetssätt inom äldreomsorgens uppföljningsmodell gällande hur och vem som har underrättelseplikten att lämna en anmälan till IVO. Avtalshandläggare/ägare och verksamhetsuppföljare kommer att behöva få kompetensutveckling kring anmälningskyldighet, sekretess och hur misstänkta oegentligheter ska hanteras. Sammantaget kan detta innebära fler kontroller, skärpta krav i avtal och tätare dialog med utförare vilket i sin tur troligen kan medföra ett ökat behov av administrativa resurser.

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen. Beslutet justeras omedelbart.

Karin Bülow
Äldredirektör
Äldreförvaltningen

Avdelningschef
Äldreförvaltningen

Bilagor

1. Remiss av Departementspromemorian - Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karin Bülow, Äldredirektör	2025-08-13